

Ultimately, a structured learning model based on case studies proves to be a powerful educational instrument in shaping higher-order thinking skills and professional competences in students pursuing economics-related degrees. This approach reflects current pedagogical trends in U.S. higher education, emphasizing experiential learning, critical thinking, and real-world problem-solving as integral elements of modern economic education.

Key words: future economists, professional training of economists, situational learning methods, case study method.

УДК 378 : 796.011.1

Іван Салатенко

Сумський національний аграрний університет

ORCID ID 0000-0002-4762-633X

DOI 10.24139/2312-5993/2025.02/251-258

ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Розглянуто проблеми фізичного виховання студентів.. Встановлено, що система фізичного виховання, яка склалася, є недостатньо ефективна та не забезпечує психофізичну готовність випускників до подальшого життя і потребує постійного удосконалення. Науковці наголошують, що саме в студентському віці фізична культура і спорт є біологічною основою стимуляції розвитку і формування молодшої людини як особистості, надважливим засобом зміцнення здоров'я та підвищення можливостей для ефективного навчання і оволодіння професійними навичками. За допомогою систематичних занять з фізичного виховання підвищується загальна працездатність, завдяки цьому в організмі відбувається ряд психічних, фізіологічних, біохімічних та інших процесів, що викликають відповідні зміни у руховій та функціональній сферах, розширюється діапазон рухових вмінь і навичок, покращується розумова активність, регулюється психоемоційний стан, оптимізується організація праці, зберігається фізичне здоров'я і безумовно формується здоровий спосіб життя студентської молоді. В процесі професійно – прикладної фізичної підготовки формується великий комплекс психофізіологічних якостей, які є необхідними для працівника в його професійній діяльності. Багатьма вченими доведено, що професійна готовність майбутніх фахівців характеризується інтегративним станом особистості, що поєднує оптимальну систему потреб, мотивів і здатностей, знань, умінь, навичок, тобто того, що становить професійні якості фахівця і його відношення до професійної діяльності.

Новим підходом до вирішення проблем підготовки до процесу навчання може бути утвердження прикладного значення фізичного виховання, формування мотивації шляхом демонстрації реальної необхідності і корисності запропонованих фізичних вправ, диференційованих з урахуванням стану здоров'я. Стаття присвячена аспектам покращення професійно – прикладної фізичної підготовки студентів з урахуванням особливостей педагогічного процесу.

Ключові слова: фізичне виховання, студенти, професійно-прикладна фізична підготовка.

Постановка проблеми: Думка провідних науковців (Т. Ю. Круцевич, 2008; Н. В. Москаленко, 2010; Л. П. Пилипей, 2010; Ж. Л. Козіна, 2013), сходиться на тому, що серед багатьох важливих актуальних проблем, які потребують наукового обґрунтування, особливе місце, належить визначенню нових підходів щодо зміцнення здоров'я студентів, профілактики захворюваності, а також травматизму, дотримання основ здорового способу життя, фізичної та психічної підготовки до ведення активного, повноцінного життя й ефективної професійної діяльності. У роботах (Д. М. Міщук, 2010; І. П. Випасняк, 2013; Б. М. Мицкан, 2014; В. О. Темченко, 2015), відзначено, що діюча сьогодні система організації фізичного виховання у закладах вищої освіти недостатньо ефективна для підвищення рівня фізичної підготовленості, здоров'я та професійно важливих психофізичних якостей студентів згідно з «Положенням про організацію фізичного виховання та масового спорту у вищих навчальних закладах» від 11.01.2006.

Не випадково значну кількість робіт присвячено вивченню проблеми організації процесу професійно-прикладної фізичної підготовки студентів ЗВО (Н. Н. Завидівська, 2008; Н. В. Петренко, 2013; Л. П. Пилипей, 2013; Ю. О. Остапенко, 2015 та ін.). Ці дослідження стосуються формування загальнофізичних і психофізіологічних якостей, які необхідні для успішної професійної діяльності студентів й набуття ними організаційно-методичних умінь проведення оздоровчо-профілактичних заходів для підвищення рівня власного здоров'я.

Аналіз актуальних досліджень.

Пошук ефективних шляхів поєднання навчання студентів з їхньою майбутньою професійною діяльністю націлює на потребу корекції мети й змісту навчальної програми, вивчення сучасних технологій фізичного виховання, підвищення активності в пізнавальній діяльності студентів, в зв'язку з тим, що на практиці випускники недостатньо підготовлені до самостійної праці як фахівці.

Цією проблемою займалася велика кількість вчених таких, як Н. Н. Завидівська, А. В. Магльований, Ю. О. Остапенко, Н. В. Петренко, Л. П. Пилипей та інші. Встановлено, що ППФП має важливе значення як у системі підготовки майбутніх фахівців, так і у системі виробництва, тобто безпосередньо на робочому місці. Безперечно маємо факт, що ППФП дозволяє зменшити час адаптації до робочих умов, досягнути, зберегти і збільшити рівень працездатності упродовж

робочого дня, зняти втому та швидко відновити життєві сили організму людини після роботи.

Тому, актуальним питанням вважаємо впровадження сучасних технологій фізичного виховання у навчальний процес студентів, які будуватимуться на основі популярних видів рухової активності, та які б сприяли покращенню рівня здоров'я та професійно важливих фізичних якостей.

Мета статті – проаналізувати аспекти фізичного виховання студентської молоді у закладах вищої освіти на основі професійно-прикладної фізичної підготовки та знайти дієві підходи до їх вирішення.

Виклад основного матеріалу. У сучасних умовах, стратегічним завданням реформування вищої освіти України є трансформація кількісних показників освітніх послуг у якісні, що передбачає перегляд змісту вищої освіти та наповнення його новітнім матеріалом, упровадження сучасних технологій навчання. Нагальною потребою є підвищення зацікавленості студентів у якості навчання, заохочення кожного студента до активної пізнавальної діяльності.

Такі автори як (А. І. Драчук, 2001; С. М. Канішевський, 2008; М. Д. Зубалій, 2008; Т. Ю. Круцевич, Н. І. Турчина, 2009) зазначають, що організація фізичного виховання в закладах вищої освіти недостатньо ефективна для підвищення рівня фізичної підготовленості, мотивації, здоров'я, професійно важливих психофізичних якостей і інтересів студентів до занять фізичними вправами і спортом.

Непопулярність фізичних вправ пояснюється відсутністю у студентів навичок, досвіду рухової активності, нерівноцінними значеннями фізичного виховання у порівнянні з іншими професійними предметами, відсутністю можливості для вибору бажаних видів рухової активності (модних видів спорту), незадовільною діагностикою їх психофізичного стану.

Наукові дослідження доводять, що без інтегративних функцій фізичного виховання неможливо вирішити проблему надійності людського фактору у технічних професіях. Фахівцями зазначено, що фізичне виховання покращує фізичну міцність, витривалість та загальну здатність до праці. Воно також сприяє розвитку моторних навичок, координації рухів та збереженню здоров'я. Таким чином, фізичне виховання впливає на рівень професійної компетентності

фахівців технічного профілю, забезпечуючи їхню ефективність та надійність у виконанні робочих завдань. Спираючись на дані провідних вчених, важливість високого рівня фізичної підготовленості для працівників у сучасному виробництві має прямий вплив на здоров'я, стійкість до захворювань, негативних впливів виробничого середовища, а також на ризик отримання виробничої травми.

Аналіз літератури, довідкових матеріалів і документів показав, що прикладна спрямованість у практиці фізичного виховання визначалась ще в 30-і роки минулого століття. А з 60-х років до програми з фізичного виховання введено обов'язковий розділ «Професійно-прикладна фізична підготовка» (ППФП).

ППФП – спеціалізований педагогічний процес, спрямований на розвиток фізичних якостей, рухових навиків і функцій організму, сприяє успішному освоєнню і вдосконаленню професії. ППФП повинна будуватися в єдиному взаємозв'язку (відповідних співвідношеннях із загальною фізичною підготовкою (ЗФП)).

Професійно-прикладна фізична підготовка майбутніх фахівців повинна бути спрямована, головним чином, на формування професійно важливих фізичних якостей і прикладних рухових навичок, необхідних ряду категорій робітників в особливих умовах їх професійної діяльності.

У теперішній час основним призначенням професійно-прикладної фізичної підготовки вважається спрямований розвиток і підтримка на оптимальному рівні тих психічних і фізичних якостей людини, до яких пред'являє підвищенні вимоги конкретна професійна діяльність, а також вироблення функціональної стійкості організму до умов цієї діяльності, формування прикладних рухових умінь і навичок, необхідних у зв'язку з особливими зовнішніми умовами праці.

Загальна фізична підготовка і спеціальний розділ професійної прикладної фізичної підготовки за конкретною спеціальністю у студентів різних навчальних закладів може значно відрізнятись. Однак залишається важливість загальної фізичної підготовки як базової основи для спеціалізованої підготовки зберігатиметься у всіх випадках, і це вимагає поетапного підходу до професійно-прикладної фізичної підготовки.

Для того, щоб адаптувати молодь до сучасних вимог виробництва згідно з Болонською конвенцією, необхідне

обґрунтування, експериментальні перевірки і використання інноваційних технологій при створенні складових ППФП студентів закладів вищої освіти.

Причиною переважної більшості студентів до занять фізичним вихованням є відсутність диференційованого підходу до характерних вправ і навантажень, які пропонуються. Також відсутнє необхідне стимулювання до занять фізичною культурою.

Одним з головних завдань професійно-прикладної фізичної підготовки студентів є формування нових підходів з використанням засобів, сучасних видів спорту для розвитку необхідних психофізичних якостей з тих видів спорту, якими бажають займатися студенти.

Виходячи з вищезазначеного, можна констатувати що, незважаючи на чисельні дослідження вітчизняних і зарубіжних авторів, актуальною залишається проблема пошуку ефективних шляхів покращення стану здоров'я студентів, рівня їх фізичної підготовленості за рахунок впровадження нових технологій фізичного виховання, які б сприяли розвитку позитивної мотивації до занять фізичною культурою і спортом, формували основи самостійної фізкультурно-спортивної діяльності як у системі освіти так і у вільний від навчання час.

Висновки.

1. Аналіз наукової літератури підтвердив той факт, що зміст організації фізичного виховання, спортивно-оздоровчої діяльності та їх професійної спрямованості у закладах вищої освіти вивчено недостатньо. Необхідно зазначити, що у переважна більшість студентів немає інтересу до занять фізичним вихованням. Основна причина цього – відсутність диференційованого підходу до характерних вправ і навантажень, які пропонують студенту. Відсутнє також необхідне стимулювання до занять фізичною культурою і спортом.

2. Чинна система організації фізичного виховання не може ефективно забезпечити підвищення рівня фізичної підготовленості, здоров'я, мотивації студентів до занять фізичними вправами та спортом, сформувати професійно важливі психічні та психофізичні якості.

3. Головне завдання професійно-прикладної фізичної підготовки студентів є формування нових підходів з використанням засобів, сучасних видів спорту для розвитку необхідних психофізичних якостей. Для побудови ефективної системи підготовки необхідно використовувати популярні серед студентської молоді види спорту.

ЛІТЕРАТУРА

- Завидівська, Н. Н. (2002). *Професійно-прикладні основи формування здорового способу життя студентів вищих навчальних закладів економічного профілю* (дис. канд. пед. наук : 24.00.02). Львів (Zavidivska, N. N. (2002). *Professional-applied foundations of the formation of a healthy lifestyle of students of higher educational institutions of the economic profile* (dissertation. Ph.D. ped. Sciences: 24.00.02). Lviv).
- Кісельов, В. О., Рибалко, П. Ф. (2020). Педагогічні умови підготовки майбутніх учителів фізичної культури до організації спортивно-масових заходів. *Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка*, 3 (44), 63-70. (Kiselov, V. O., Rybalko, P. F. (2020). Pedagogical conditions for training future physical education teachers for organizing mass sports events. *Bulletin of the Oleksandr Dovzhenko Glukhiv National Pedagogical University*, 3 (44), 63-70).
- Кожевникова, Л. (2002). Вплив занять з фізичного виховання на зв'язок між фізичною підготовленістю і професійно-прикладною педагогічною спрямованістю студентів педагогічного факультету. *Матеріали міжнародної наук.-практ. конф. «Фізична культура, спорт та здоров'я нації – нова епоха, нова генерація»*. Миколаїв: МДПУ, сс. 100-105. (Kozhevnikova, L. (2002). The influence of physical education classes on the relationship between physical fitness and professional and applied pedagogical orientation of students of the Faculty of Pedagogy. *Materials of international science and practice. conf. "Physical culture, sport and health of the nation - a new era, a new generation."* Mykolaiv: MDPU, pp. 100-105).
- Салатенко, І. О. (2014). Вплив спортивно-орієнтованої технології на показники психофізичних якостей студенток економічних спеціальностей. *Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві*, 4 (28), 49–55. (Salatenko, I. (2014). The influence of sports-oriented technology on indicators of psychophysical qualities of female students of economic specialties. *Physical education, sport and health culture in modern society*, 4 (28), 49–55).
- Пилипей, Л. П. (2009). *Професійно-прикладна фізична підготовка студентів*. Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ». (Pylypei, L. P. (2009). *Professional and applied physical training of students*. Sumy: state Higher Educational Institution «UABS NBU».
- Рибалко, П. Ф. (2019). Керівні підходи і принципи у підготовці вчителів фізичної культури до оздоровчо-спортивної діяльності. *Гуманізація навчально-виховного процесу*, 4 (96), 66–77. (Rybalko, P. F. (2019). Guiding approaches and principles in the training of physical education teachers for health and sports activities. *Humanization of the educational process*, 4 (96), 66–77.)
- Турчина, Н. І. (2007). Сучасні особливості педагогічного процесу фізичного виховання студентів вищих навчальних закладів технічного профілю і рекомендації щодо його вдосконалення. *Здоровий спосіб життя*, 22, 45–53. (Turchyna, N. (2007). Modern peculiarities of the pedagogical process of physical education of students of higher educational institutions of a technical profile and recommendations for its improvement. *Healthy way of life*, 22, 45-53).
- Церковна, О. В. (2007). *Професійно-прикладна фізична підготовка студентів технічних вищих навчальних закладів на основі факторної структури їх рухової та психофізіологічної підготовленості* (автореф. дис. ... канд. наук: спец. 24.00.02). (Tserkovna, O. (2007). *Professional-applied physical*

training of students of technical higher educational institutions based on the factor structure of their motor and psychophysiological readiness (author's abstract. thesis Ph.D. Sciences: specialist 24.00.02).

- Шевченко, О. О. (2010). *Удосконалення професійної працездатності військових фахівців протиповітряної оборони сухопутних військ засобами фізичної підготовки* (автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту: спец. 24.00.02). Львів (Shevchenko, O. (2010). *Improving the professional performance of military air defense specialists of the ground forces by means of physical training* (abstract thesis Ph.D. sciences in physics education and sports: special. 24.00.02). Lviv).
- Sport in the city: the role sport in economic and social regeneration* (2005). Ed. C. Cratton, I. Henry. London ; New York : Rutledge.
- Woods, R. B. (2007). *Social issues in sport*. Champaign : Human Kinetics.
- Salatenko, I. O., Kosova, T. M. (2024). Pedagogical technologies in the system of physical education of high school students. *II International Scientific and Practical Conference «Science in motion: classic and modern tools and methods in scientific investigations» Grail of Science*, 35, 541–544.
- Салатенко, І. О., Харченко, С. М. (2023). Сучасні проблеми фізичного виховання студентів економічних спеціальностей. *IV International Scientific and Theoretical Conference «Scientific forum: theory and practice of research»* (October 6, 2023), сс. 92–96 (Salatenko, I. O., Kharchenko, S. M. (2023). Modern problems of physical education of students of economic specialties. *IV International Scientific and Theoretical Conference "Scientific forum: theory and practice of research"* (October 6, 2023), pp. 92–96).

SUMMARY

Salatenko Ivan. Practical aspects of physical education of students in higher education institutions.

The problems of physical education of students were considered. It was established that the existing system of physical education is insufficiently effective and does not ensure the psychophysical readiness of graduates for further life and needs constant improvement. Scientists emphasize that physical culture and sports are the biological basis of stimulating the development and formation of a young person as an individual, an extremely important means of strengthening health and increasing opportunities for effective learning and mastering professional skills. With the help of systematic classes in physical education, the general working capacity increases, thanks to this, a number of mental, physiological, biochemical and other processes take place in the body, which cause corresponding changes in the motor and functional spheres, the range of motor skills and skills expands, mental activity improves, the psycho-emotional state is regulated, work organization is optimized, physical health is preserved and a healthy lifestyle of student youth is definitely formed. In the process of professional and applied physical training, a large complex of psychophysiological qualities is formed, which are necessary for the employee in his professional activity. Many scientists have proven that the professional readiness of future specialists is characterized by the integrative state of the individual, which combines the optimal system of needs, motives and abilities, knowledge, abilities, skills, that is, what constitutes the professional qualities of a specialist and his relationship to professional activity.

A new approach to solving the problems of preparation for the learning process can be the affirmation of the applied value of physical education, the formation of

motivation by demonstrating the real necessity and usefulness of the proposed physical exercises, differentiated taking into account the state of health.

The article is devoted to the aspects of improving the professional and applied physical training of students, taking into account the peculiarities of the pedagogical process.

Key words: physical education, students, professional and applied physical training.

УДК 378.4:341(4-672ЄС)

Костянтин Товстуха

Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка

ORCID ID 0009-0007-3959-5290

DOI 10.24139/2312-5993/2025.02/258-266

ЗМІСТ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З МІЖНАРОДНОГО ПРАВА В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ КРАЇН ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Статтю присвячено аналізу змісту професійної підготовки фахівців у галузі міжнародного права в країнах ЄС. Проведене дослідження засвідчило, що професійна підготовка фахівців з міжнародного права в країнах Європейського Союзу характеризується високим рівнем академічної якості, міждисциплінарністю та орієнтацією на практичну діяльність у міжнародному правовому полі. Важливими складовими змісту підготовки є поглиблене вивчення норм міжнародного публічного та приватного права, розвиток аналітичного мислення, володіння кількома іноземними мовами та практичні навички вирішення юридичних спорів у транснаціональному контексті. Виявлено, що освітні програми, запроваджені в закладах вищої освіти країн ЄС активно інтегрують європейські стандарти освіти та цифрові технології, що сприяє формуванню фахівців, здатних працювати в умовах глобалізації та правової інтеграції.

Ключові слова: фахівці з міжнародного права, професійна підготовка, бакалавр з міжнародного права, країни Європейського Союзу.

Постановка проблеми. Глобальні трансформації, зумовлені посиленням міжнародної взаємодії, інтеграційними процесами та ускладненням міжнародно-правового регулювання, ставлять нові вимоги до професійної підготовки фахівців з міжнародного права. У цьому контексті особливої актуальності набуває необхідність оновлення змісту освітніх програм, які мають відповідати сучасним викликам і потребам правничої спільноти. Спостерігається потреба в таких фахівцях, які володіють глибокими знаннями міжнародного права, міжкультурною компетентністю, аналітичним мисленням, умінням працювати в глобалізованому правовому середовищі та ефективно комунікувати з представниками інших правових систем. Одним із перспективних напрямів удосконалення змісту професійної підготовки є вивчення освітнього досвіду країн Європейського Союзу, де підготовка